

جزوه جغرافیا دوازدهم مبحث: نکات مهم درس اول (بخش اول)



مقر و موقعیت

مطالعه مقر و موقعیت ← سرآغاز شناخت یک سکونتگاه

مکان اصلی و دقیق + محل استقرار روی زمین
شامل هسته اولیه هم میشود.



مکانی که مردم برحسب نیاز، برای زندگی انتخابش کرده اند
و سکونتگاه از آن محل گسترش یافته.



مهمترین عوامل

بیشترین نقش در انتخاب مکان استقرار و سکونت جمعیت ← عوامل طبیعی



آب فراوان، آب و هوای ملایم و خاک حاصلخیز جلگه ها

عوامل دیگر ← عوامل سیاسی و تصمیمات حکومتی

دسترسی به راه های تجاری

عوامل دفاعی و نظامی

در ایران



تقاطع راه ها



بازارهای محلی



قلعه های دفاعی



دسترسی به آب

موقعیت

موقعیت ← وضعیت سکونتگاه نسبت به پدیده های پیرامون خود + جایگاهش در سطح ناحیه

عوامل انسانی و طبیعی



روستاها و شهر های اطراف، نقش سیاسی و اداری، آب و هوا،
راه های ارتباطی، دسترسی به منابع معدنی و انرژی و ناهموازی ها

نقش مهم موقعیت در ← ادامه حیات یا گسترش سکونتگاه و یا نابودی و زوالش

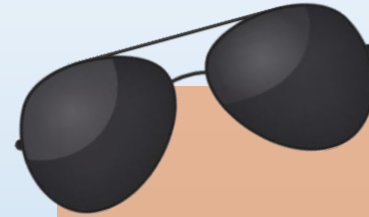
دو شهر مهم!!!

قاهره

شهر قاهره از نظر

دسترسی به عوامل طبیعی و انسانی پیرامون

موقعیت ویژه ای دارد.



اهواز

شهر اهواز در کنار رودخانه کارون و در محل تقاطع راه های آبی، جاده ای و راه آهن قرار گرفته است و موقعیت چهار راهی دارد. این موقعیت سبب شده است که این شهر از غرب با عراق، از شرق با استان فارس، از جنوب با بنادر جنوبی و از شمال با مرکز ایران ارتباط برقرار کند و حوزه نفوذ گسترده ای داشته باشد.

سلسله مراتب سکونتگاه

سلسله مراتب سکونتگاه ها ← رتبه بندی بر حسب اهمیت
طبقه بندی سکونتگاه ها بر اساس ← میزان جمعیت و عملکرد خدماتی

شهر کوچک ← جمعیت و خدمات کمتر
شهر بزرگ ← جمعیت و خدمات بیشتر

معیار و تعریف شهر کوچک و بزرگ و میزان جمعیت آن در کشورهای مختلف فرق می کند.

حوزه نفوذ سکونتگاه

حوزه نفوذ

محدوده جغرافیایی که از یک سکونتگاه کالا و انواع خدمات دریافت می کند و بین آن محدوده و سکونتگاه جریان کالا، خدمات و رفت و آمد افراد وجود دارد.

آستانه جمعیتی نفوذ

حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از یک سکونتگاه دارند.

دامنه نفوذ

بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت کالا یا خدمات از آن سکونتگاه طی می کنند.